

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Bakalářská práce

2020

Martin Kadlec

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Martin Kadlec

**Analýza migrace z Ukrajiny do České
republiky**

Bakalářská práce

Praha 2020

Autor práce: **Martin Kadlec**

Vedoucí práce: **PhDr. Jan Šír, Ph.D.**

Rok obhajoby: **2020**

Bibliografický záznam

KADLEC, Martin *Analýza migrace z Ukrajiny do České republiky*. Praha, 2020. 37 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Katedra mediálních studií. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Jan Šír, Ph.D.

Abstrakt

Ukrajinci jsou největší národnostní menšinou v České republice a tvoří tak významnou součást jak české společnosti, tak jejího hospodářství. Bakalářská práce analyzuje příčiny ukrajinské migrace do České republiky. Pro získání výsledků byla použita regresní analýza. Práce dochází k závěru, že hlavním motivem ukrajinské migrace je ekonomická atraktivnost České republiky. Nelze však opomíjet ani kulturní, etnickou, historickou a jazykovou příbuznost těchto dvou národů.

Abstract

Ukrainians are the largest minority in the Czech Republic and they form an important part of both Czech society and its economy nowadays. The bachelor thesis analyzes the causes of Ukrainian migration to the Czech Republic. Regression analysis was performed to obtain results. The work concludes that motivation of Ukrainian migration is the economic attractiveness of the Czech Republic. However, it is not possible to ignore the cultural, ethnic, historical and linguistic relationship of these two nations.

Klíčová slova

Ukrajina, Ukrajinská migrace, mezinárodní migrace, diaspora, Česká republika, pracovní trh

Keywords

Ukraine, Ukrainian migration, international migration, diaspora, Czech republic, labor market

Rozsah práce: 54 440 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 29. 7. 2020

Martin KADLEC

Poděkování

Nejdříve bych rád poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Janu Šírovi, PhD. za podnětné rady a odbornou pomoc, kterou mi poskytoval při zpracovávání práce a za čas, který mi věnoval. Rád bych poděkoval také své rodině a všem přátelům, kteří mě během tvorby této práce podpořili, a bez jejichž pomoci by nebylo možné práci dokončit.

**Institut mezinárodních studií
Projekt bakalářské práce**

Jméno:

Martin KADLEC

E-mail:

76202584@fsv.cuni.cz

Semestr:

letní

Akademický rok:

2019

Název práce:

Analýza migrace z Ukrajiny do České republiky

Předpokládaný termín dokončení (semestr, školní rok):

letní 2020

Vedoucí bakalářského semináře:

doc. PhDr. Jiří Vykoukal, CSc.

Vedoucí práce (povinný údaj):

Dr. Jan Šír

Zdůvodnění výběru tématu práce (5 řádek):

Téma ukrajinské migrace je aktuální z mnoha důvodů. Ukrajinci jsou po mnoho let nejpočetnější menšinou v České republice a jsou významnou součástí české společnosti a českého hospodářství. Proto analýza příčin migrace a pochopení faktorů, které tyto pohyby obyvatel Ukrajiny směrem na západ podmiňují, má větší význam, než se na první pohled může zdát.

Předpokládaný cíl (5 řádek):

Cílem práce je analýza vývoje migrace z Ukrajiny do České republiky. Pomocí dostupných prací a z literatury sestavit push pull analýzu, ze které díky existujícím výsledkům dotazníkových šetření vybrat určující faktory migrace. Kromě zodpovězení výzkumné otázky bude přínosem této práce i zvolený postup. Ten převádí určující faktory migrace na takový ukazatel, jehož časovou řadu lze poté analyzovat pomocí vhodné statistické metody.

Základní charakteristika tématu (10 řádek):

Klíčková slova: Ukrajina, Ukrajinská migrace, mezinárodní migrace, diaspora, Česká republika, pracovní trh

Hlavní výzkumná otázka: Jaké faktory působí na vývoj počtu migrantů z Ukrajiny do České republiky a jaké z nich ovlivňují počty migrantů nejsilněji?

Práce si klade za cíl vysvětlit či přinejmenším ozřejmit důvody rostoucího počtu ukrajinských migrantů v České republice. Kromě zodpovězení výzkumné otázky je přínosem této práce i zvolený postup. Ten převádí určující faktory migrace na takový ukazatel, jehož časovou řadu lze poté analyzovat pomocí vhodné statistické metody. Výsledek statistické analýzy, který se zakládá na kompletních datech sledované charakteristiky v daném časovém období, lze poté porovnat s výsledky již provedených empirických průzkumů.

Předpokládaná struktura práce (10 řádek):

- 1 Úvod
- 2 Metodologie
- 3 Literatura
- 4 Teoretická část
- 4.1 Úvod do problematiky migrací
- 4.2 Teorie migrací
- 5 Praktická část
- 5.1 Migrace v Československu 1945-1990
- 5.2 Migrace v České republice 1993 - současnost
- 5.3 Analýza vlivů migrace
- 6 Závěr
- 7 Seznam použitých zdrojů

Základní literatura (10 nejdůležitějších titulů):

European Commission Knowledge Centre on Migration and Demography. Migration profile Ukraine End 2017 [online]. Publikováno 11-2018, [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC117966/mp_ukraine_2019_online.pdf

International Organisation for Migration. Migration in Ukraine Facts & Figures 2011 [online]. Publikováno 09-2011 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://www.iom.int/jahia/webdav/shared/shared/mainsite/activities/countries/docs/Ukraine/Migration-in-Ukraine-Facts-and-Figures.pdf>

DRBOHLAV, Dušan, JAROSZEWICZ, Marta (editors). Ukrainian migration in times of crisis: forced and labour mobility. 1. vydání. Praha: Karlova Univerzita, Fakulta sociálních věd, 2016. ISBN 9788074440489

ERŐSS, Ágnes, KARÁCSONYI, Dávid. Discovering migration between Visegrad countries and Eastern Partners [online]. Budapešť: HAS RCAES Geographical Institute, 2014. [cit. 2020-03-11]. ISBN: 978-963-9545-44-1. Dostupné z: https://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/agnes_eross_david_karacsonyi_-_discovering_migration_between_visegrad_countries_and_eastern_partners.pdf

FEDYUK, Olena, KINDLER Marta. Ukrainian Migration to the European Union: Lessons from Migration Studies [online]. 2016. Springer International Publishing AG Switzerland. 230 s. ISBN 978-3-319-41776-9. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <https://www.springer.com/gp/book/9783319417745>

EUROSTAT - <https://ec.europa.eu/eurostat>

ČSÚ - <https://www.czso.cz/>

Velvyslanectví Ukrajiny v ČR - <https://czechia.mfa.gov.ua/cs>

Podpis studenta a datum

Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí bakalářského semináře		
Garant oboru		

Obsah

Bibliografický záznam	5
Prohlášení.....	6
Úvod.....	2
Metodologie.....	4
Literatura.....	10
1 Teoretická část.....	12
1.1 Definice migrace	12
1.2 Typologie migrací.....	13
1.3 Push pull teorie	14
2 Praktická část	15
2.1 Vývoj migrace v Československu a České republice.....	15
2.1.1 Migrace v Československu 1945-1990	15
2.1.2 Migrace v České republice 1993 – současnost.....	17
2.2 Migrace z Ukrajiny do České republiky	18
2.2.1 Geografické určení ukrajinské emigrace.....	18
2.2.2 Vlny ukrajinské migrace	20
2.3 Analýza vlivů migrace Ukrajinců do ČR	22
2.3.1 Push pull analýza.....	22
2.3.2 Statistická analýza	24
2.3.3 Závěry statistické analýzy	29
2.3.4 Nástin možného vývoj ukrajinské migrace do České republiky	30
3 Závěr.....	32
4 Seznam použitých zdrojů.....	34

Úvod

Cizinci v České republice tvoří tak výraznou část populace, jak je tomu obvyklé např. v ostatních zemích EU^{1 2}. Přesto je téma migrace a migrantů i v České republice fenoménem, který má významný vliv na společenské nálady, demografii, hospodářství či politiku.

Téma ukrajinské migrace je aktuální z mnoha důvodů. Ukrajinci jsou po mnoho let nejpočetnější menšinou v České republice a významně se podílejí na růstu českého hospodářství. Proto analýza příčin migrace a pochopení faktorů, které tyto pohyby obyvatel Ukrajiny směrem na západ podmiňují, má větší význam, než se na první pohled může zdát.

České hospodářství se nacházelo v druhé dekádě 21. století v konjunktře, provázené rekordně nízkou nezaměstnaností a nedostatkem vhodných a volných pracovních sil i v pracovním segmentu nízkokvalifikované pracovní síly, ve které právě Ukrajinci zejména působí. Obzvláště pak „boom“ ve stavebním sektoru, ať už v oblasti komerčních, infrastrukturních nebo soukromých staveb, provázející hospodářský růst, potřeboval být dostatečně podpořen i pracovní silou, která se z velké míry etablovala právě z pracovníků z Ukrajiny.

Ukrajina navíc patří dlouhodobě k nejhudším evropským zemím osobu v běžných cenách.³ Průměrná hrubá mzda patří na Ukrajině k nejnižším v Evropě. Přestože se její hodnota od roku 2014 do roku 2019 zdvojnásobila, je stále ca 6x menší než v České republice.⁴

---

¹ UHEREK, Zdeněk. *Migrace: historie a současnost*. 1. vydání. Ostrava: Občanské sdružení PANT, 2016. 143 s. ISBN 9788090594296

² Český statistický úřad. *Data – cizinci v ostatních zemích EU* [online]. Publikováno 8.10.2018 [cit. 2020-02-27]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/data-a-grafy-cizinci-v-ostatnich-zemich-eu>

³ The World Bank. *GDP per capita – Ukraine* [online]. Publikováno 2020, [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=UA>

⁴ State Statistics Service of Ukraine documents publishing. *Average monthly wages of regular employees by region (1995-2019)* [online]. Poslední aktualizace 5.3.2020, [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: https://ukrstat.org/en/operativ/operativ2006/gdn/prc_rik/prc_rik_e/dszpR_e.htm

Tato práce si klade za cíl vysvětlit či přinejmenším ozřejmit důvody rostoucího počtu ukrajinských migrantů v České republice. Kromě zodpovězení výzkumné otázky je přínosem této práce i zvolený postup. Ten převádí určující faktory migrace na takový ukazatel, jehož časovou řadu lze poté analyzovat pomocí vhodné statistické metody. Výsledek statistické analýzy, který se zakládá na kompletních datech sledované charakteristiky v daném časovém období, lze poté porovnat s výsledky již provedených empirických průzkumů.

Statistickou analýzu jsem prováděl pomocí statistického programu Minitab® 19.2.

Primárním zdrojem informací o migračních pohybech v České republice byla pro mě veřejně dostupná statistická data z Českého statistického úřadu, Ministerstva vnitra či Velvyslanectví Ukrajiny v ČR. Dalšími zdroji pro studium migrace byly výstupy v podobě statistik či zpráv a reportů institucí jako OSN⁵, IOM⁶, UNHCR⁷, OPU⁸ či Eurostat⁹.

Vybrané tituly z další literatury, která mi sloužila jako zdroj teoretického rámce o migraci či jako zdroj ukrajinské migrace do České republiky, uvádím v samostatné kapitole.

---

⁵ OSN – Organizace spojených národů, <https://www.un.org/en/>

⁶ IOM – Mezinárodní organizace pro migraci, <https://www.iom.int/>

⁷ UNHCR – Úřad vysokého komisaře pro uprchlíky, <https://www.unhcr.org/>

⁸ OPU – Organizace pro pomoc uprchlíkům, <https://www.opu.cz/cs/>

⁹ Eurostat – Statistický úřad Evropské unie <https://ec.europa.eu/eurostat>

Metodologie

Pro svoji práci jsem si vybral téma ukrajinské migrace do České republiky. Výběr tohoto tématu souvisí částečně s mou profesí a též vychází ze zájmu o tuto problematiku. Pracuji v automobilovém průmyslu, který je jednou z nejdůležitějších složek české ekonomiky – z pohledu podílu na tvorbě hrubého domácího produktu (HDP), velikosti zahraničních investic či podílu na českém exportu. V automobilovém průmyslu je zaměstnáno mnoho pracovníků na nízko-kvalifikovaných pozicích. Jedná se o operátory, dělníky, pracovníky logistických řetězců, operátory ve skladech a další. Z důvodů nižšího platového ohodnocení výše uvedených pozic a nenáročné kvalifikace jsou pracovníci na těchto pozicích stále častěji ze zahraničí. A nejčastěji jsou to právě Ukrajinci. Fenomén ukrajinských pracovníků však není spojen jen s rozvojem automobilového průmyslu v České republice, ale též se sektorem stavebnictví.

Samozřejmě se nabízí otázka, proč zrovna Ukrajinci jsou nejpočetnější skupinou zahraničních migrantů? Proč vlastně emigrují ze své země?

Poté, co jsem definoval zaměření své práce, formuloval jsem svoji výzkumnou otázku následovně:

Jaké faktory působí na vývoj počtu migrantů z Ukrajiny do České republiky a jaké z nich ovlivňují počty migrantů nejsilněji?

Pro zodpovězení této otázky jsem nejdříve ale musel získat relevantní data o migračních faktorech, které budu zkoumat. Nejprve jsem z dostupné literatury o příčinách migrací vybíral ty faktory, které jsou již provedenými výzkumy označeny jako určující pro migraci do nebo z dané země. Vytvořil jsem pak vlastní push pull analýzu migračních faktorů z Ukrajiny do České republiky.

Těchto faktorů však bylo mnoho, a tak jsem přistoupil k dalšímu kroku. Určit maximálně 3 až 5 faktorů, které jsou pro migraci z Ukrajiny do České republiky rozhodující. V tomto kroku jsem se rozhodl použít dva zdroje. Prvním zdrojem dat byl výzkum Mezinárodní organizace pro migraci, druhým pak zpráva Evropské komise o migračním profilu Ukrajiny.

Migrační profil Ukrajiny za rok 2017 vydaný Evropskou komisí poskytuje údaje o důvodech emigrace: 87,7 % Ukrajinců emigrovalo za účelem výdělečných aktivit, 4 % z důvodu spojení rodiny v zahraničí a 3,5 % z důvodu vzdělání.¹⁰ Stejný výsledek přinesla studie Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)¹¹, která za rok 2019 na vzorku 2000 ukrajinských respondentů potvrdila, že hlavním faktorem pro opuštění země by byla „mzdová úroveň“. Závěry těchto dvou výzkumů jsem převzal a použil jako základ pro tuto práci.

Z výše uvedených výzkumů vyplývá, že hlavními pull faktory migrace byly faktory „lepší platové ohodnocení“ a „více pracovních příležitostí“. Dále, jelikož rozdíl životní úroveň obou zemí je natolik výrazný, jsem se rozhodl přidat pull faktor „dlouhodobý růst životní úrovně v zemi“ mezi určující faktory migrace.

Pro to, abych vybrané faktory ale mohl dále analyzovat, musel jsem najít takovou datovou řadu, která by daný faktor reprezentovala – vyjádřila. Začal jsem zkoumat statistická data Českého statistického úřadu a vybírat takové charakteristiky, které nejlépe transformují vybraný faktor do kvantifikovatelných dat.

Pull faktor „lepší platové ohodnocení“ jsem vyjádřil vývojem průměrné hrubé mzdy v České republice. U průměrné hrubé mzdy by se dalo polemizovat, zdali hrubá mzda není ovlivněna počtem Ukrajinců v České republice. Pak by byla vzájemná závislost opačná. Podíl celkového počtu Ukrajinců v ČR (131 302 v roce 2018)¹² na celkovém počtu zaměstnaných osob (4 106 000 v roce 2018)¹³ je ale tak nevýznamný (3,2 %), že by ani například extrémně nízká mzda všech ukrajinských imigrantů vývoj průměrné hrubé mzdy výrazně neovlivnila.

---

¹⁰ European Commission Knowledge Centre on Migration and Demography. *Migration profile Ukraine End 2017* [online]. Publikováno 11-2018, [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC117966/mp_ukraine_2019_online.pdf

¹¹ International Organisation for Migration. *Survey on migration and human trafficking in Moldova, Belarus, Ukraine and Georgia, 2019* [online]. Publikováno 2020, [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: http://iom.org.ua/sites/default/files/iom_regional_ct_survey_2019_eng_print.pdf

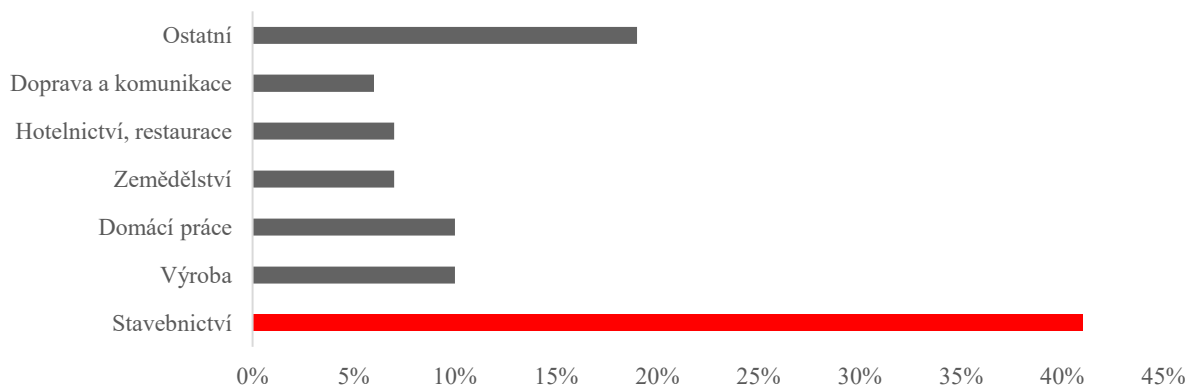
¹² Český statistický úřad. *Data – počet cizinců* [online]. Publikováno 8.6.2020 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu

¹³ Kurzy.cz. *Průměrný evidenční počet zaměstnanců ČR celkem* [online]. Publikováno 2020 [cit. 2020-07-19]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/cnb/ekonomika/osob-ctvrtletni-data/cr-celkem/>

Pro převedení faktoru „více pracovních příležitostí“ do kvantifikovatelných dat jsem nejdříve zjišťoval, ve kterých odvětvích jsou Ukrajinci v emigraci majoritně zaměstnáváni. Z dat Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) z roku 2011 vyplývá, že 54 % práce ukrajinských emigrantů je realizovaná ve stavebnictví. Až s velkým odstupem je zemědělství (9 %) výroba (6 %) a domácí práce (17 %).¹⁴

Z navazujícího výzkumu Mezinárodní organizace pro migraci z let 2014-2015 vyplývá, že nejtypičtějším zaměstnáním Ukrajinců v zahraničí byla práce ve stavebnictví. S velkým odstupem poté následuje práce ve výrobě, zemědělství a práce v domácnosti (Graf 1).

Graf 1 Sektory hospodářství, kde působí ukrajínští migranti v zahraničí, 2014-2015

Zdroj: IOM¹⁵, vlastní zpracování dat

---

¹⁴ International Organisation for Migration. *Migration in Ukraine Facts & Figures* [online]. Publikováno 09-2011 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://www.iom.int/jahia/webdav/shared/shared/mainsite/activities/countries/docs/Ukraine/Migration-in-Ukraine-Facts-and-Figures.pdf>

¹⁵ International Organisation for Migration. *Migration in Ukraine Facts & Figures 2016* [online]. Publikováno 2016 [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: http://iom.org.ua/sites/default/files/ff_eng_10_10_press.pdf

Tyto výzkumy se týkají všech ukrajinských emigrantů bez ohledu na cílovou zemi. Korelují s údaji, které se vztahují pouze k České republice. V roce 2011 bylo 44 % Ukrajinců v ČR zaměstnáno ve stavebnictví a 21 % ve výrobě.¹⁶

Na základě těchto údajů jsem se rozhodl, že využiji pro vyjádření faktoru „více pracovních příležitostí“ taková data, která souvisí se stavebnictvím. Takovými daty mohou být např. počet pracovních míst ve stavebnictví, počet km vystavěných silnic/dálnic, investice státu do infrastruktury apod. Pro kvantifikované vyjádření tohoto pull faktoru jsem se rozhodl, že použiji data o počtu dokončených bytů. Tato data jsem prozkoumal a zjistil jsem, že vykazují významné výkyvy – jak výrazné meziroční nárůsty, tak i meziroční propady. Proto jsem tato data považoval za vhodná pro lineární regresi. Případná souvislost počtu imigrujících Ukrajinců s počtem dostavěných bytů by pak byla díky výrazné volatilitě ročních dat dostavěných bytů argumentem k podpoření úzké závislosti mezi proměnnými.

Třetí z vybraných faktorů byl „dlouhodobý růst životní úrovně v zemi“. Zde se opět nabízely různé časové řady, které vyjadřují „růst životní úrovně“ jako např. délka dožití, dětská úmrtnost, ale třeba i počet prodaných automobilů soukromým osobám, růst průměrné hrubé mzdy apod. Ukazatel, který jsem nakonec vybral pro vyjádření tohoto faktoru je hrubý domácí produkt. HDP je globálně uznávaný a používaný ukazatel pro sledování vývoje výkonu hospodářství jednotlivých zemí. Tento ukazatel pokrývá všechny aspekty ekonomiky a jeho změny znamenají též změny životní úrovně obyvatel.

Všechny zvolené časové řady, tedy: vývoj průměrné hrubé mzdy v ČR, počet dokončených bytů v ČR i vývoj HDP v ČR jsem čerpal z dat Českého statistického úřadu.

Základní a nejčastěji používanou metodou statistické analýzy kvantitativních dat v rámci vysvětlujícího výzkumu je regresní analýza. Tato metodika je vhodná i pro tento výzkum.

---

¹⁶ FEDYUK, Olena, KINDLER Marta. *Ukrainian Migration to the European Union: Lessons from Migration Studies* [online]. 2016. Springer International Publishing AG Switzerland. 230 s. ISBN 978-3-319-41776-9. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <https://www.springer.com/gp/book/9783319417745>

Model regresní analýzy pracuje s jednou či více nezávislými proměnnými (X), které ovlivňují závislou proměnou (Y).

Východiskem pro zpracování práce byla data vývoje počtu Ukrajinců v České republice (závisle proměnná Y) a dále časové řady zvolených kritérií, vycházejících z push pull analýzy (nezávislé proměnné $X_{1,2,3}$).

Pro použití regresní analýzy bylo nejdříve nutné zjistit, zdali je vztah proměnných X a Y statisticky významný. Statistická významnost se určuje pomocí použití tzv. nulové hypotézy. Nulová hypotéza odráží fakt, že se něco nestalo nebo neprojeví, a je tedy stanovena jako opak toho, co chceme prokázat. Důvodem, proč nulovou hypotézu formulujeme právě takto, je skutečnost, že pro zamítnutí platnosti nulové hypotézy nám stačí najít jeden příklad, kdy nulová hypotéza neplatí. Zamítnutí jakékoliv hypotézy je vždy jednodušší než její potvrzení. V případě mé práce byla nulová hypotéza formulována takto: “Změna kritéria X_n statisticky neovlivňuje množství migrantů z Ukrajiny v ČR.“

Po formulování nulové hypotézy bylo mým dalším krokem zjistit, zdali je vztah proměnných X a Y statisticky významný. Statistická významnost se definuje tzv. p-hodnotou (*p-value*). Formálně lze p-hodnotu definovat jako nejmenší hladinu významnosti, při níž na daných datech ještě zamítneme nulovou hypotézu. Hypotézu jsem ověřoval na hladině významnosti p-hodnoty $\alpha = 0,05$, tedy 5%. Hodnota 0,05 je standardní pravděpodobnostní hodnota. Pokud tedy byla hladina významnosti nižší než 0,05, mohl jsem nulovou hypotézu zamítnout. Tak jsem měl potvrzeno statisticky významnou závislost závislé proměnné Y na nezávislé proměnné X. Pokud by byla p-hodnota vyšší než 0,05, pak nulovou hypotézu nemohu zamítnout, vzájemná statistická závislost obou proměnných by byla vyloučena. Provedení regresní analýzy by v takovém případě bylo již bezpředmětné.

Cílem regresní analýzy je nalézt takovou funkci (graficky – křivku), která nejlépe vystihuje souvislost mezi hodnotami nezávislé a závislé proměnné. Tato funkce je vyjádřena následovně:

$$y = b_1x + b_0$$

Hodnota y reprezentuje námi zvolenou závisle proměnnou, hodnota x reprezentuje nezávisle proměnnou. A právě dohledáním správných hodnot konstanty (b_0) a regresního koeficientu (b_1) dostaneme takovou funkci, která nejlépe odpovídá všem hodnotám nezávisle proměnných vztažených k odpovídajícím hodnotám závisle proměnné. Vypočtená regresní funkce nám pak může sloužit k predikci budoucích hodnot. Můžeme si tedy například libovolně dosazovat hodnotu x a zjišťovat, kam se posune hodnota y .

Poslední charakteristikou regresní funkce je tzv. index determinace (označovaný jako R^2 nebo angl. *R-sq*). Ten nám ukazuje, jak je regresní křivka výstižná nebo přesná. Může nabývat hodnot mezi 0 a 1. Extrémní hodnota $R^2 = 1$ znamená, že regresní křivka zcela vystihuje dostupná data, jinými slovy – všechna data leží na regresní křivce. Hodnota R^2 se interpretuje v procentech a říká, jak je hodnota y ovlivněna proměnnou x .

Ve skutečnosti však na závisle proměnnou nepůsobí faktory odděleně, ale společně navzájem. Při testování hypotéz se tak častěji využívá model, který je bližší skutečnosti, tj. kdy fenomén vysvětlujeme pomocí více nezávisle proměnných.¹⁷ Tento model se nazývá mnohonásobná regresní analýza. I tuto metodu jsem použil. Postupoval stejnými kroky jako u jednoduché regresní analýzy.

Jelikož jsem data zpracovával ve statistickém programu Minitab®, práce s daty byla značně zjednodušená. Získání výstupů, včetně hodnot *p-value*, *R-sq*, regresního koeficientu, hodnoty a v neposlední řadě grafické zpracování, tak bylo výsledkem správného nastavení výpočtu a správného vložení vstupních dat do tohoto statistického programu.

---

¹⁷ DRULÁK, Petr. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. 1. vydání. Praha: Portál, 2008. 256 s. ISBN 9788073673857

Literatura

V této krátké kapitole zmíním některé tituly, ze kterých jsem čerpal pro tuto práci.

Migrací, jejím historickým vývojem a teoriemi migrace se zabývá kolektiv autorů pod vedením Zdeňka Uherka v knize *Migrace: Historie a současnost*. Kniha je hodnotným zdrojem pro studium migrací spojených s evropským prostorem. Kromě teorie migrací a jejího historického vývoje na evropském kontinentu se věnuje i aktuálním tématům spojených s migracemi v 21. století – moderními technologiemi, změnami klimatu, dopravními možnostmi apod. Též se zabývá legislativním rámcem.¹⁸

Je zcela zřejmé, že migrace bude stále významnějším faktorem utvářejícím nejen lokální, ale i globální společenská témata, ovlivňovat hospodářství či bezpečnost jak zemí zdrojových, tak zemí cílových. Znat tedy základní definice a teorie migrací a základní rámce této problematiky je pro pochopení či případné další studium či výzkum v oblasti migrací zcela zásadní. Krátký příspěvek *Reflexe migračních teorií* od dua autorů Drbohlav – Uherek představuje vhodný zdroj informací nejen pro tuto bakalářskou práci.¹⁹

Téma migrace Ukrajinců na Západ se netýká jen České republiky, ale i ostatních středoevropských, ale i západoevropských zemích. Jako zdroj pro úvod do této problematiky může sloužit text *Migration of Ukrainians to the European Union*²⁰.

---

¹⁸ UHEREK, Zdeněk. *Migrace: historie a současnost*. 1. vydání. Ostrava: Občanské sdružení PANT, 2016. 143 s. ISBN 9788090594296

¹⁹ Přírodovědecká fakulta Univerzita Karlova. *Reflexe migračních teorií* [online]. [cit. 2020-07-06]. Dostupné z: <https://web.natur.cuni.cz/~ksgrrsek/illegal/clanky/Uherek-Teorie.pdf>

²⁰ FEDYUK, Olena, KINDLER Marta. *Ukrainian Migration to the European Union: Lessons from Migration Studies* [online]. 2016. Springer International Publishing AG Switzerland. 230 s. ISBN 978-3-319-41776-9. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <https://www.springer.com/gp/book/9783319417745>

Potřeba analýzy vlivu konfliktu na východní Ukrajině na počty migrujících Ukrajinců do ČR je logická s ohledem na významné zhoršení bezpečnostní situace na Ukrajině po roce 2014 a s ohledem na počet Ukrajinců v České republice. Velmi dobře se tohoto tématu zhostil Dušan Drbohlav ve svých dvou publikacích věnujících se migraci z Ukrajiny právě po roce 2014 – *Ukrainian Migration in Times of Crisis: Forced and Labour Mobility* a *Monitoring of Migration Data and Policy Changes Conducted in Ukraine, Poland, Czechia and Slovakia*.^{21, 22} V obou knihách se strukturovaně a zdařile věnuje tématu migrace z Ukrajiny do zemí střední Evropy (Polsko, Slovensko, Česká republika).

Jedním z motivátorů ukrajinské migrace do České republiky je lépe placená práce. I tomuto tématu se věnuje řada autorů – ať už z pohledu remitencí či z pohledu rozvoje ukrajinských pracovních sil z nekvalifikované na kvalifikovanou pracovní sílu. Z těchto prací mne zaujala analýza Dušana Drbohlava *Ukrajinská pracovní migrace v Česku*²³ nebo výzkumný článek Matthew Sandersona z Kansas State University, *Ukrajinská pracovní migrace v České republice: odliv mozků a existence strukturálních kanálů*, publikovaný v časopise *Politická ekonomie* (4/2014) týkající se problematiky odlivu mozků.²⁴

---

²¹ DRBOHLAV, Dušan, JAROSZEWICZ, Marta (editors). *Ukrainian migration in times of crisis: forced and labour mobility*. 1. vydání. Praha: Karlova Univerzita, Fakulta sociálních věd, 2016. ISBN 9788074440489

²² DRBOHLAV, Dušan, JAROSZEWICZ, Marta, SEIDLOVÁ, Markéta, ČERMÁKOVÁ, Dita (editors). *Monitoring of migration data and policy changes conducted in Ukraine, Poland, Czechia and Slovakia: (September 2015-June 2016)*. 1. vydání. Praha: Karlova Univerzita, Fakulta sociálních věd, 2016. ISBN 9788074440472

²³ DRBOHLAV, Dušan. *Ukrajinská pracovní migrace v Česku Migrace – remittance - (rozvoj)*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2015. 284 s. ISBN 9788024629957

²⁴ SANDERSON, M., STRIELKOWSKI, W., HLUŠTÍKOVÁ, K. Ukrajinská pracovní migrace v české republice: odliv mozků a existence strukturálních kanálů. *Politická ekonomie* [online], 4/2014, str. 542-559. [cit. 2020-05-06]. Dostupné z: <https://polek.vse.cz/pdfs/pol/2014/04/06.pdf>

1 Teoretická část

1.1 Definice migrace

Migrace nemá jednotnou definici. Podle OSN je migrace definována pobytem v zahraničí déle než 1 rok. Bez ohledu na důvod migrace. Některé definice považují za migraci i pobyt v zahraničí nad 6 měsíců.²⁵

Dle Alana Simmonse lze migraci popsat třemi parametry: změnou bydliště, změnou zaměstnání a změnou sociálních skupin. Pokud však je potřeba migraci studovat a analyzovat, není tato definice dostatečná. Ne každý přesun lidí lze za migraci označit. Za migraci nelze považovat dojíždění za prací (ať už v rámci jednoho státu nebo přeshraniční), přesto i tento jev má k migraci blízko. Navíc má nebo může mít podobné příčiny jako migrace.

Pohled na migraci se různí též dle kultur, zkušeností a geografické lokace. Migrace z euroatlantického pohledu, tj. majoritně „migrace za prací a za získáním lepších životních podmínek“, se bude lišit od chápání migrace z pohledu chudších částí světa, kde je migrace spíše předpokladem přežití.

Proto i na první pohled jasně definovaný koncept migrace Alana Simmonse naráží na fakt, že je vytvořen z pohledu evropské či euroatlantické civilizace.

Dle Roubíčka je migrace definována trvalou změnou bydliště. Migrace je podle něj forma mobility obyvatel mezi dvěma územními jednotkami. Nelze za ní považovat takové pohyby

---

²⁵ Migration Observatory. *Who Counts as a Migrant? Definitions and their Consequences* [online]. Publikováno 10.7. 2019 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: <https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/briefings/who-counts-as-a-migrant-definitions-and-their-consequences/>

obyvatel, které nevedou ke změně trvalého pobytu. Jako je například dojíždka za prací nebo cestování.²⁶

1.2 Typologie migrací

Na migrace lze nahlížet z různých úhlů pohledu, existují různé typologie. Autoři často pracují s vlastními typologiemi. Dle Heniga²⁷ lze dělit migraci do třech hlavních kritérií – dle místa, dle příčiny a dle času.

Migrace dělená dle kritéria místa může být buď mezinárodní nebo interní. Mezinárodní migrací se rozumí taková, jež probíhá mezi jednotlivými státy. A to buď v rámci kontinentu (např. v rámci Evropy), určitého regionu (např. střední Evropa) nebo mezi státy z různých světadílů (migrace z ČR do USA). Interní migrací je pak označována migrace v rámci jednoho státu. Ta může být mezi jednotlivými regiony (kraji) nebo ještě v menším prostoru, tzv. lokální (např. mezi centrem Prahy a jejími okrajovými oblastmi).

Dělení migrací dle příčiny je dvojitá – na dobrovolnou a nedobrovolnou. Dobrovolná migrace je nejčastěji za účelem zaměstnání či studia. Nedobrovolnou migrací rozumíme migraci, která je tzv. vnucená (v důsledku válek) nebo tzv. vynucená (např. v důsledku přírodních katastrof).

Časové hledisko pak dělí migrace na dočasné nebo trvalé.

---

²⁶ ROUBÍČEK, Vladimír. *Úvod do demografie*. 1. vyd. Praha: CODEX Bohemia, 1997. 348 s. ISBN 80-85963-43-4

²⁷ HENIG, David. Transnacionalismus. *Antropoweb* [online], 2-3/2007, str. 35-41. Plzeň: Katedra Antropologických a historických věd při FF, ZČU [cit. 2020-07-06]. ISSN 1801-8807. Dostupné z: http://www.antropoweb.cz/webzin/achive_old/webzin_2-3_2007/AntropoWEBZIN%202-3_2007.pdf

1.3 Push pull teorie

Migrace představuje společenský jev a jako takový je to pojem těžko definovatelný jednoznačně a trvale. Studium migrací vychází z jejích příčin, tj. proč se rozhodne či nerozhodne jedinec či skupina lidí emigrovat. Různé migrační případy z 20. století však ukazují, že každý z nich má svá specifika a těžko se hledá společný jmenovatel.²⁸

Existuje nemálo migračních teorií, které se snaží obecně vysvětlit příčiny migrací. I pouze výčet a krátké zadefinování základních a dnes používaných teorií je však obsahově nad rámec této práce. Budu se tak věnovat pouze teoretickému rámci push pull teorie migračních faktorů, kterou aplikuji v praktické části této práce.

V 50. a 60. letech 20. století se Bogue či Jansen snažili vysvětlit příčiny ovlivňující rozhodování jedince k migraci. Výsledkem byla tzv. push pull teorie. Základní myšlenkou této teorie je, že existují faktory, které vytlačují jedince ze země (push faktory), ale i faktory, které jedince přitahují do jiné země (pull faktory).

Push pull teorie byla v 60. letech rozšířena o teorii mezilehlých překážek a stala se tak komplexnější. Teorie mezilehlých překážek pracuje s existencí obtíží (bariér) mezi zdrojovou a cílovou zemí. Tyto bariéry (náklady, velká vzdálenost, zákony ...) mohou mít na rozhodnutí o migraci stejný vliv jako push a pull faktory. Toto rozšíření push pull teorie ve své práci neaplikuji.

Push pull teorii dále doplňuje například teorie migračních sítí, která přináší dimenzi vlivu mezilidských vazeb mezi migranty. Tyto vazby jsou dle teorie migračních sítí významným činitelem při rozhodování o migraci.²⁹

---

²⁸ UHEREK, Zdeněk. *Migrace: historie a současnost*. 1. vydání. Ostrava: Občanské sdružení PANT, 2016. 143 s. ISBN 9788090594296

²⁹ Přírodovědecká fakulta Univerzita Karlova. *Reflexe migračních teorií* [online]. [cit. 2020-07-06]. Dostupné z: <https://web.natur.cuni.cz/~ksgrsek/illegal/clanky/Uherek-Teorie.pdf>

2 Praktická část

Na úvod praktické části nejprve připomenu rysy migrace v Československu po druhé světové válce a následně migrace v České republice po roce 1993. V další podkapitole se poté budu věnovat historii migrace z Ukrajiny do České republiky a nastíním další možný vývoj.

Druhá část této kapitoly je již zaměřena na analýzu vývoje ukrajinské migrace s cílem zodpovědět výzkumnou otázku.

2.1 Vývoj migrace v Československu a České republice

2.1.1 Migrace v Československu 1945-1990

V období po roce 1945 definují migraci tři hlavní milníkové roky – 1948, 1968 a 1991. Československo zažilo svoji největší migrační vlnu po druhé světové válce mezi lety 1945 a 1947, kdy bylo odsunuto 2,8 milionu německy mluvícího obyvatelstva. Následovalo dosídlování opuštěných oblastí. Na této vnitřní migraci se podílelo okolo 10% obyvatelstva. Tento pohyb pokračoval až do padesátých let 20. století. Během tohoto poválečného období též došlo k návratu 80 až 100 tisíc reemigrantů.³⁰

Dále po roce 1948 a v padesátých letech probíhala z politických důvodů emigrace desítek tisíc lidí (odhady 40 000 – 250 000). Další emigrační vlna následovala v letech 1968–1972, kdy odešlo v důsledku okupace v roce 1968 přes 120 000 osob. V sedmdesátých a osmdesátých letech pak důvodem emigrace začínají být více ekonomické než politické důvody.³¹ Celkem mezi lety 1948–1989 emigrovalo z Československa až 550 000 lidí.³²

---

³⁰ KUČERA, Milan. *Populace české republiky 1918-1991*. [online] 1. vydání. Praha: Česká demografická společnost Sociologický ústav Akademie věd ČR. 198 s. ISBN 80-901674-7-0 Dostupné z: <https://www.czechdemography.cz/res/archive/001/000177.pdf?seek=1466618243>

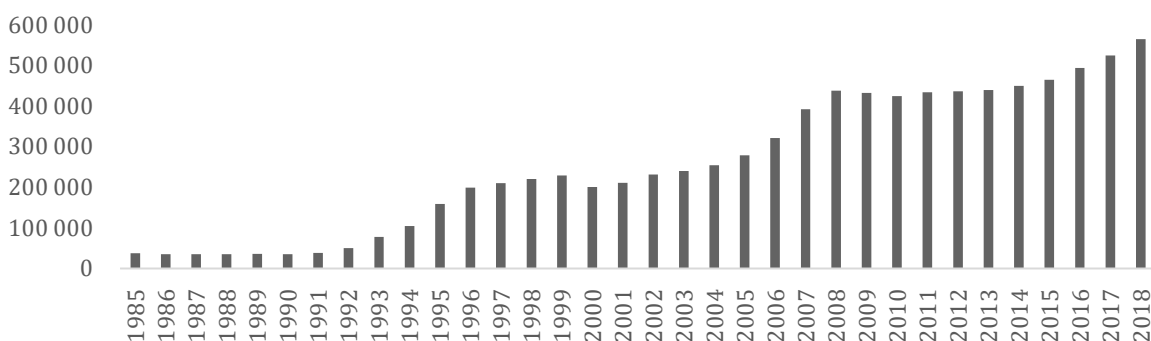
³¹ Ibid

³² KOČÍ, Petr, CIBULKA, Jan, FREIDINGEROVÁ, Tereza. *Interaktivní grafika ke století republiky: žádná lidská činnost neformovala naši zemi víc než migrace* [online]. Publikováno 26.10.2019 [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/data-interaktivni-mapa-100-let-ceskoslovenska_1810260711_cib

Data k emigraci neexistují, jedná se pouze o odhady. Některé zdroje udávají 340–370 tisíc osob.³³ Co se týká imigrace, stalo se Československo po roce 1948 téměř uzavřenou zemí. Z důvodu nejasných nebo nehodnověrných dat nelze migrační saldo vyčíslit, lze pouze odhadnout, že bylo během tohoto období negativní.

Imigrace se týkala zejména vietnamských občanů, kterých v roce 1981 bylo v Československu více než 30 tisíc.³⁴ Dále pobývali v Československu zahraniční studenti tzv. spřátelených zemí jako Bulharsko, Kuba, Angola, Libye nebo Albánie. Imigrace tak byla v zásadě státem řízena. Tuto skutečnost potvrzuje fakt, že na sklonku komunistického režimu (1985–1990) byl počet cizinců v Československu stálý a neměnný – okolo 35 000 obyvatel³⁵. Více než 80 % z nich pak tvořili Vietnamci. O to více pak vyčnívá nový imigrační trend po roce 1990. (viz Graf 2).

Graf 2 Trvale a dlouhodobě usazení cizinci v ČR v letech 1985–2018

Zdroj: ČSÚ¹, vlastní zpracování dat

³³ KUČERA, Milan. *Populace české republiky 1918-1991*. [online] 1. vydání. Praha: Česká demografická společnost Sociologický ústav Akademie věd ČR. 198 s. ISBN 80-901674-7-0 Dostupné z: <https://www.czechdemography.cz/res/archive/001/000177.pdf?seek=1466618243>

³⁴ UHEREK, Zdeněk. *Migrace: historie a současnost*. 1. vydání. Ostrava: Občanské sdružení PANT, 2016. 143 s. ISBN 9788090594296

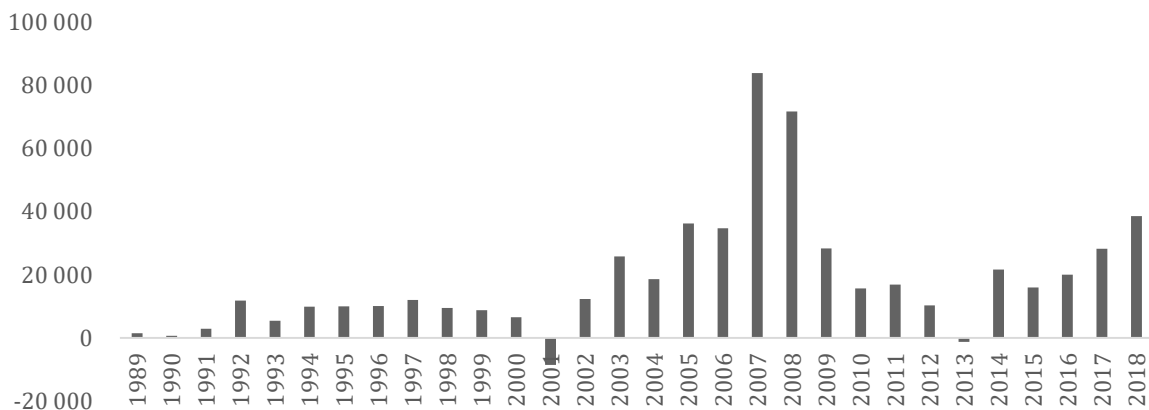
³⁵ Český statistický úřad. *Data – počet cizinců* [online]. Publikováno 8.6.2020 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu

2.1.2 Migrace v České republice 1993 – současnost

Otevření hranic po pádu železné opony mělo zásadní význam na migrační pohyby z a zejména do českých zemí. Česká republika se po roce 1990 stává ze země s negativním migračním saldem zemí s jednoznačně pozitivním migračním saldem (Graf 3).

Graf 3 Migrační saldo v České republice 1989-2018

Zdroj: ČSÚ³⁶, vlastní zpracování dat

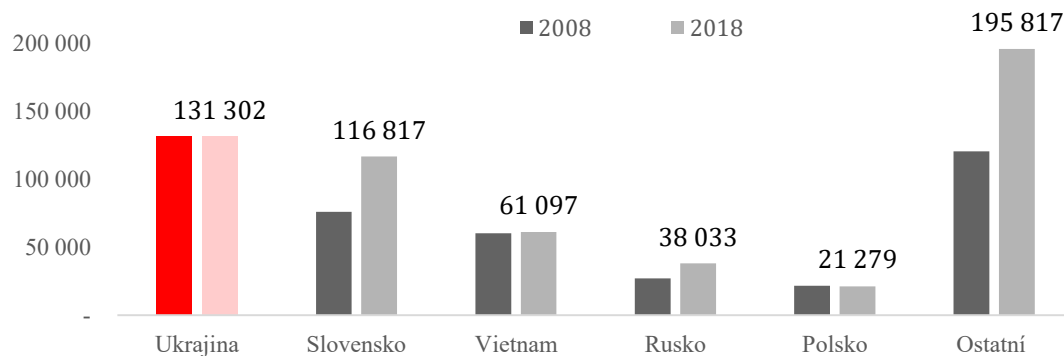
Trend počtu cizinců začal růst téměř ihned po otevření hranic. Liberální migrační legislativa způsobila, že v letech 1992 až 2002 vykazovala Česká republika největší migrační přírůstek ze všech zemí OECD.³⁷ Pokles bylo poprvé možno zaznamenat po roce 2000, kde se do té doby liberální imigrační politika změnila na spíše restriktivní. Ani tento vliv však nebyl natolik významný, aby ekonomický růst, který trval až do roku 2009, kdy českou ekonomiku zasáhla globální ekonomická krize, nedokázal přilákat další rekordní množství cizinců. Následná globální ekonomická krize snížila poptávku na pracovním trhu, což se ukázalo i na stagnujícím počtu cizinců v ČR. S rostoucí ekonomikou se však počet cizinců začal opět zvyšovat. Hlavní přírůstky cizinců v ČR v letech 2010–2019 tvořili zejména Slováci, dále pak Němci, Rumuni a Bulhaři.

³⁶ Český statistický úřad. *Data – počet cizinců* [online]. Publikováno 8.6.2020 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu

³⁷ UHEREK, Zdeněk. *Migrace: historie a současnost*. 1. vydání. Ostrava: Občanské sdružení PANT, 2016. 143 s. ISBN 9788090594296

Počet cizinců na konci roku 2019 přesáhl v České republice 588 000.³⁸ Přibližně 2/3 podíl na celkovém počtu má pět národností – Ukrajinci, Slováci, Vietnamci, Poláci a Rusové (Graf 4). Těchto pět národností je dominantních v podílu počtu cizinců od roku 1994.

Graf 4 Počet cizinců v ČR v letech 2008 a 2018 dle země původu

Zdroj: ČSÚ³⁹, vlastní zpracování dat

2.2 Migrace z Ukrajiny do České republiky

Migrace z Ukrajiny do České republiky po roce 1993 lze označit dle migrační typologie dle Heniga za dobrovolnou. Dělení dle místa je samozřejmé – jedná se o mezinárodní kontinentální migraci. Dle časového hlediska se jedná o migraci dlouhodobou. V následujícím textu je doloženo, že v případě ukrajinské imigrace se jedná o dlouhodobý nebo dokonce trvalý pobyt na území České republiky.

2.2.1 Geografické určení ukrajinské emigrace

Na příkladu migrace z Ukrajiny do Polska lze ukázat zdroje ukrajinské migrace. Polského příkladu používám z důvodu dostupnosti dat. Obdobně kvalitní data o geografickém určení

³⁸ Český statistický úřad. *Data – počet cizinců* [online]. Publikováno 8.6.2020 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu

³⁹ Ibid

ukrajinských imigrantů do České republiky se mi nepodařilo získat. Pro účely této práce považuji závěry z polské analýzy za přenositelná i pro české prostředí.

Před rokem 2014 směřovalo 70 % ukrajinské emigrace do Polska ze západních oblastí Ukrajiny, na obrázku níže znázorněny červeně (Obrázek 1).

Obrázek 1 Ukrajinské regiony

Zdroj: *un.org*⁴⁰, 2014

Z ukrajinských dat roku 2012 vyplývá, že emigrace z těchto regionů dosahovala až 11 % z celkového počtu obyvatel těchto oblastí ve věku 17-70 let. Emigrace z východních regionů Ukrajiny do Polska (na obrázku níže znázorněny modře) dosahovala pouze 1 %.⁴¹ Emigrace z jižních a severních oblastí byla pak v roce 2012 1,9 %, resp. 1,3 %.⁴²

---

⁴⁰ United Nations. *Ukraine map no. 3773 rev 6* [online]. United Nations, 2014. [cit. 2020-07-21]. Dostupné z: <https://www.un.org/Depts/Cartographic/map/profile/ukraine.pdf>

⁴¹ JAROSZEWICZ, Marta. *The migration of Ukrainians in times of crisis* [online]. Publikováno 19.10.2015 [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2015-10-19/migration-ukrainians-times-crisis#_ftnref5

⁴² ERŐSS, Ágnes, KARÁCSONYI, Dávid. *Discovering migration between Visegrad countries and Eastern Partners* [online]. Budapešť: HAS RCAES Geographical Institute, 2014. [cit. 2020-03-11]. ISBN: 978-963-9545-44-1. Dostupné z:

Obdobná situace jako v Polsku platila i pro ostatní země EU včetně České republiky. Hlavními zdroji migrantů jsou západoukrajinské regiony – a to ze 2/3, ve vztahu k EU dokonce více než 80 %. U České republiky je díky historickým vazbám významnou zdrojovou oblastí migrace z Ukrajiny Zakarpatská oblast.⁴³

Novější výzkum Centre for Economy Strategy z roku 2017 potvrzuje, že 70 % ukrajinských imigrantů do Polska pochází z regionů západní Ukrajiny.⁴⁴

Tato čísla vycházejí i ze stupně ekonomické odlišnosti ukrajinských regionů. Dle údajů Mezinárodní organizace pro uprchlíky z roku 2011 byl například v Doněcké oblasti (spolu s Luhanskou oblastí nejvýchodnější oblast Ukrajiny) příjem na hlavu o 20 % vyšší než ukrajinský průměr. Na druhou stranu v Černovické oblasti byl tento příjem o 37 % nižší než průměr. Zároveň z Černovické oblasti pochází nejvíce pracovních migrantů v EU, z Doněcké oblasti velmi málo. Kromě těchto zjevných ekonomických příčin se k faktorům migrace přidává i vzdálenost od západních zemí, již existující migrační sítě a kulturní blízkost.⁴⁵

2.2.2 Vlny ukrajinské migrace

Migraci z Ukrajiny do českých zemí lze zjednodušeně rozdělit do 4 fází nebo vln.⁴⁶ První fáze probíhala od konce 18. století až do 1. světové války. O druhé vlně můžeme mluvit mezi

---

https://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/agnes_ross_david_karacsonyi_-_discovering_migration_between_visegrad_countries_and_eastern_partners.pdf

⁴³ DRBOHLAV, Dušan. *Ukrajinská pracovní migrace v Česku Migrace – remittance - (rozvoj)*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2015. 284 s. ISBN 9788024629957

⁴⁴ Centre for Economic Strategy. *Ukrainian Economic Migration* [online]. CES, 2018. [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2019/06/migration_pres.pdf

⁴⁵ International Organisation for Migration. *Migration in Ukraine Facts & Figures 2011* [online]. Publikováno 09-2011 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://www.iom.int/jahia/webdav/shared/shared/mainsite/activities/countries/docs/Ukraine/Migration-in-Ukraine-Facts-and-Figures.pdf>

⁴⁶ FEDYUK, Olena, KINDLER Marta. *Ukrainian Migration to the European Union: Lessons from Migration Studies* [online]. 2016. Springer International Publishing AG Switzerland. 230 s. ISBN

světovými válkami. Další výrazný nárůst ukrajinské imigrace byl po druhé světové válce. Poslední vlna začala v 90. let 20. století a probíhá dodnes.

Historie migrace z Ukrajiny do oblasti současné České republiky začala koncem 18. století po připojení Haliče a Bukoviny k habsburské monarchii. Z těchto nově připojených oblastí putovali migranti do vyspělejší části monarchie, jednalo se zejména o dělníky a studenty, ale i inteligenci, která opouštěla svou vlast z politických důvodů.⁴⁷

Za druhou vlnu migrace lze považovat situaci po první světové válce, kdy Ukrajina prohrála svůj boj o samostatnost a v důsledku nestabilní situace ve 20. letech 20. století zemi opustilo desítky tisíc obyvatel. V roce 1922 bylo v Československu na 20 tisíc ukrajinských imigrantů.⁴⁸ I díky aktivitám T. G. Masaryka se stalo Československo v období mezi světovými válkami kulturním, politickým a duchovním centrem Ukrajinců v Evropě. Z Vídně byla do Prahy přesunuta Ukrajinská svobodná univerzita, vycházely ukrajinské noviny, byly založeny ukrajinské školy, muzea a spolky.⁴⁹ Do mozaiky rozšiřujících se česko-ukrajinských vztahů též přispělo připojení Podkarpatské Rusi (dnešní Zakarpatská Ukrajina) k Československu. Lze říct, že základy česko-ukrajinské spolupráce vybudované mezi světovými válkami byly určující pro další vlny ve 20. století.

Třetí vlna ukrajinské migrace nastala po druhé světové válce. V letech 1945 až 1948 se vraceli vojáci, kteří bojovali v oblasti Ukrajiny, vraceli se i někteří volynští Češi a též obyvatelé z oblasti Podkarpatské Rusi, kteří neakceptovali připojení k Ukrajinské SSR.⁵⁰

978-3-319-41776-9. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z:
<https://www.springer.com/gp/book/9783319417745>

⁴⁷ DRBOHLAV, Dušan. *Ukrajinská pracovní migrace v Česku Migrace - remittance - (rozvoj)*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2015. 284 s. ISBN 9788024629957

⁴⁸ Ibid

⁴⁹ Velvyslanectví Ukrajiny v České republice. *Ukrajinci v českých zemích, Velvyslanectví Ukrajiny v ČR* [online]. Publikováno 24.8.2012, poslední revize 20.2.2019 [cit. 2020-01-27]. Dostupné z:
<https://czechia.mfa.gov.ua/cs/partnership/361-ukrajinci-v-chehiji>

⁵⁰ Ibid

Zcela nová kapitola migrace začíná po roce 1989, kdy obě země procházely rozsáhlými změnami. Díky geografické, etnické a jazykové blízkosti se stala Česká republika atraktivní cílovou zemí pracovní migrace pro ukrajinské obyvatelstvo. Rostoucí ekonomika a potřeba pracovního trhu, v kombinaci s příznivými podmínkami ke vstupu na český pracovní trh, vytvářely ideální podmínky pro strmý nárůst počtu Ukrajinců v České republice.

Tato čtvrtá migrační vlna zaznamenala dva poklesy způsobené zpřísněním imigračních podmínek v České republice (2000) a ekonomickou krizí (2009). I přes tyto výkyvy je počet Ukrajinců v roce 2019 největší ze všech menšin, které se na území České republiky nacházejí.

Významná je i nelegální část ukrajinské migrace, např. nelegální pracovníci bez pracovního povolení. Počet Ukrajinců pohybujících se v této šedé zóně je odhadován v České republice až na stejný počet jako počet migrantů legálních.⁵¹

2.3 Analýza vlivů migrace Ukrajinců do ČR

2.3.1 Push pull analýza

S využitím dostupných dat a z již zpracovaných push pull analýz v literatuře^{52 53} jsem vytvořil push pull model pro migraci z Ukrajiny do České republiky. Zároveň jsem jednotlivé faktory seskupil do logických celků.

---

⁵¹ DRBOHLAV, Dušan. *Ukrajinská pracovní migrace v Česku Migrace - remittance - (rozvoj)*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2015. 284 s. ISBN 9788024629957

⁵² ERŐSS, Ágnes, KARÁCSONYI, Dávid. *Discovering migration between Visegrad countries and Eastern Partners* [online]. Budapešť: HAS RCAES Geographical Institute, 2014. [cit. 2020-03-11]. ISBN: 978-963-9545-44-1. Dostupné z: https://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/agnes_ross_david_karacsonyi_-_discovering_migration_between_visegrad_countries_and_eastern_partners.pdf

⁵³ International Organisation for Migration. *Migration in Ukraine Facts & Figures 2011* [online]. Publikováno 09-2011 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://www.iom.int/jahia/webdav/shared/shared/mainsite/activities/countries/docs/Ukraine/Migration-in-Ukraine-Facts-and-Figures.pdf>

Emigrace do České republiky z Ukrajiny	
PULL faktory	
Pracovně-finanční faktory	lepší finanční ohodnocení za provedou práci
	více pracovních příležitostí v různých oborech
	poptávka po levné pracovní síle z "Východu"
	nedostatek lokální pracovní síly – potřeba pracovníků ze zahraničí (zejména v sektoru stavebnictví či výrobě)
Makroekonomické faktory	dlouhodobý růst životní úrovně v zemi
	vyspělá tržní ekonomika
Politické faktory	vízová liberalizace
	zjednodušený a zrychlený proces emigrace, vládní pobídky – "Režim Ukrajina"
	bezpečnostní situace
	možnost získání státního občanství v zemi EU
	stabilní politická situace
	nízká míra korupce
Společensko-demografické faktory	přijatelná vzdálenost obou zemí
	etnická, jazyková, kulturní blízkost
	vzdělání a budoucnost pro děti
	mnoho Ukrajinců již žije a pracuje v České republice
	Česká republika jako dlouhodobě oblíbená cílová země migrantů z Ukrajiny
PUSH faktory	
Pracovně-finanční faktory	nezaměstnanost
	málo pracovních příležitostí ve vybraných oborech
	nízké mzdy za stejnou práci v porovnání s Českou republikou
	nemožnost zajistit rodině finanční zázemí
Makroekonomické faktory	jedna z nejhudších zemí v Evropě
Politické faktory	Korupce
	probíhající válka na východě země
	nedůvěra ve stát řízený oligarchy
	politická nestabilita
Společensko-demografické faktory	nejistá budoucnost pro děti
	vize lepší budoucnosti v zemi s více možnostmi
	útěk od problémů
	prestiž migrovat na Západ

Tabulka 1 Migrační push pull faktory mezi Ukrajinou a Českou republikou (*vlastní zpracování dat*)

K jednotlivým vybraným pull faktorům, jejichž výběr jsem ozřejmil v teoretické části, jsem přiřadil takovou časovou řadu, která tento faktor nejlépe vyjadřuje:

Pull faktor	Data vyjadřující pull faktor
Lepší finanční ohodnocení	Průměrná hrubá mzda v České republice
Dlouhodobý růst životní úrovně v zemi	Velikost HDP v České republice
Více pracovních příležitostí	Výstavba nových bytů v České republice

Tabulka 2 Určující pull faktory a k nim přiřazená kvantifikovatelná data

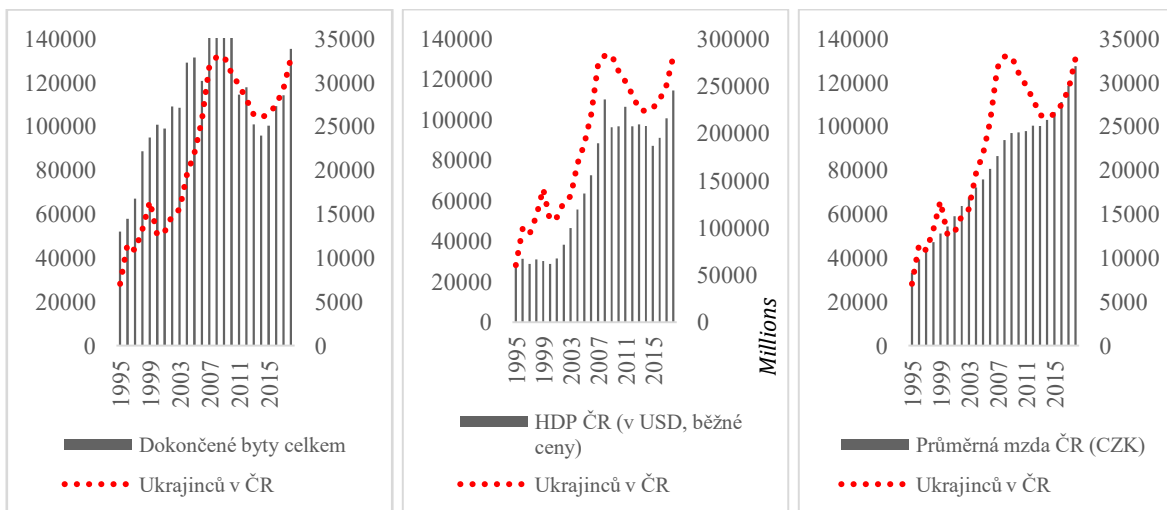
2.3.2 Statistická analýza

Data o vývoji počtu Ukrajinců v České republice ukazují tři vrcholy (1999, 2008 a 2019). Po letech 1999 a 2008 došlo vždy ke korekci a opět následnému růstu (Graf 5, 6, 7). Již v prostém porovnání křivky počtu ukrajinských imigrantů v ČR s vybranými časovými řadami lze najít podobné trendy vývoje.

Již jsem uvedl a vysvětlil, že v rámci statistické analýzy budu používat lineární regresní analýzu. Regresní analýza je grafická metoda. Jejím cílem je nalézt takovou křivku, která leží nejbližší všem bodům, které znázorňují hodnoty proměnné veličiny. Tato křivka / funkce může být lineární, kvadratická, logaritmická, exponenciální apod.

Graf 5, 6, 7 Porovnání vývoje počtu Ukrajinců v ČR s vývojem počtu dokončených bytů (5), vývojem HDP (6) a vývojem průměrné hrubé mzdy (7)

Zdroj: World Bank⁵⁴, ČSÚ⁵⁵, vlastní zpracování dat

Vztah mezi průměrnou hrubou mzdou v ČR a počtem Ukrajinců v České republice

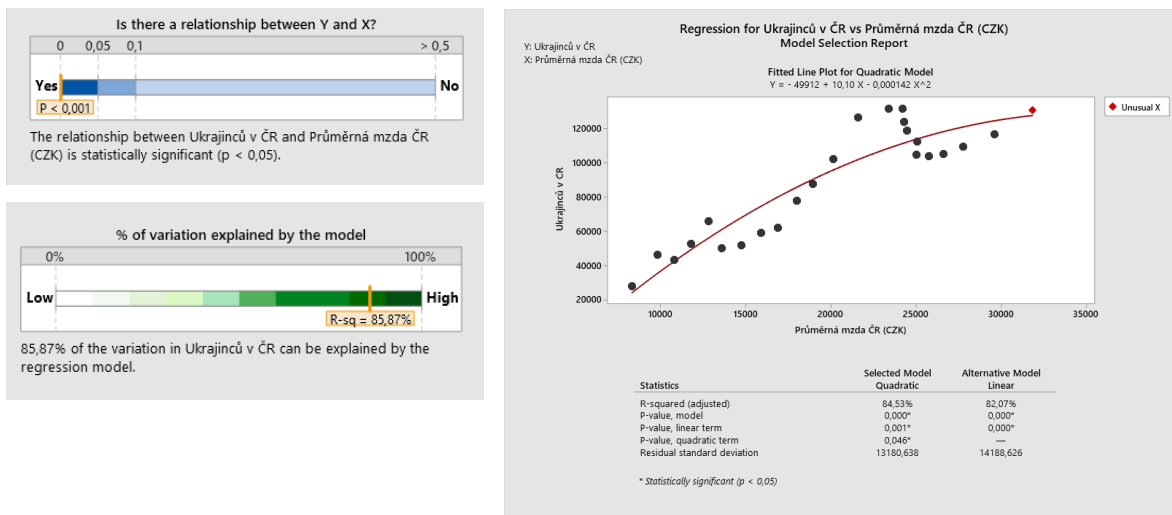
Nulovou hypotézu pro tento vztah jsem formuloval následovně. „Průměrná hrubá mzda statisticky neovlivňuje počet Ukrajinců v zemi.“ Pomocí statistického programu jsem vyhodnotil, zdali mezi oběma proměnnými je dostatečně významný vztah, kterým bych mohl nulovou hypotézu zamítnout. Vypočtená hodnota *p-value* byla menší než 0,05 (Obrázek 2), což mi umožnilo zamítnout nulovou hypotézu a provést regresní analýzu. Analýzou jsem získal rovnici, ve které byla hodnota indexu determinace $R-sq = 0,8587$. Tuto hodnotu lze interpretovat tak, že počet Ukrajinců v ČR lze vysvětlit z 85,87 % vývojem průměrné mzdy v ČR. Na zbylých téměř 15 % počtu Ukrajinců nemá průměrná mzda v ČR statisticky významný vliv a je ovlivněna jinými faktory.

⁵⁴ The World Bank. *Ukraine* [online]. Publikováno 2020. [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/country/ukraine>

⁵⁵ Český statistický úřad. *Data – počet cizinců* [online]. Publikováno 8.6.2020 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu

Při pohledu na regresní křivku je na první pohled zřejmé, že sice pokrývá velký počet nezávisle proměnných hodnot. Vývoj těchto hodnot, ale má prokazatelně jiné rysy než proložená regresní křivka. Tyto data jasně dokazují, že na počet Ukrajinců v ČR mají prokazatelně vliv ještě další faktory.

Obrázek 2 Výsledky statistické analýzy pro nezávisle proměnnou X_1 – průměrná hrubá mzda v ČR

Zdroj: vlastní výpočty v Minitab® 19.2

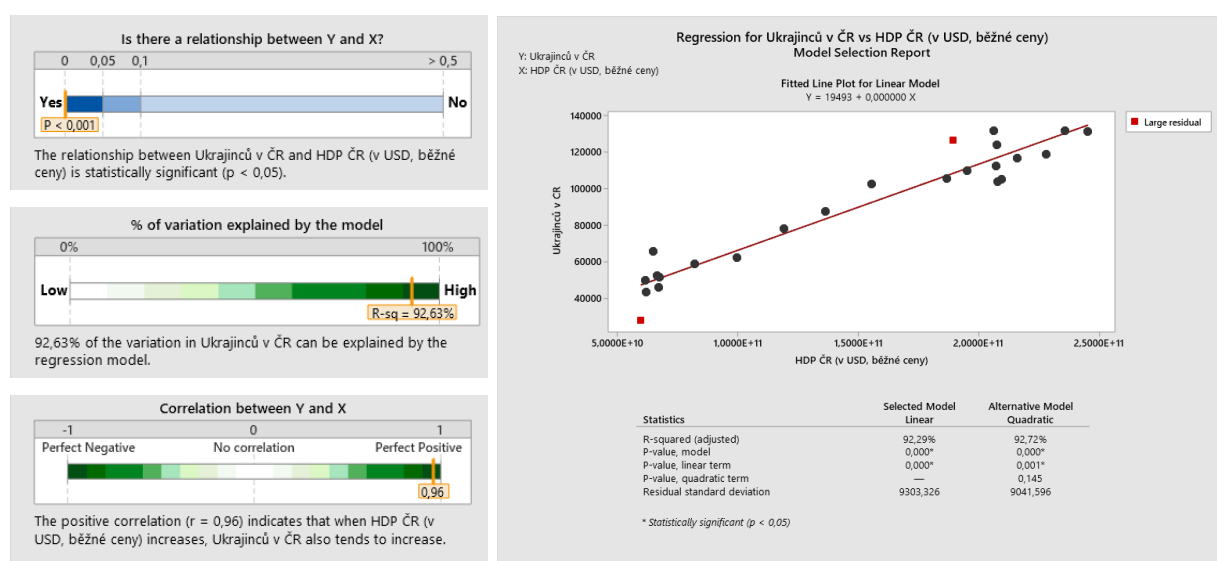
Vztah mezi vývojem HDP v ČR a počtem Ukrajinců v České republice

Nulovou hypotézu pro závislost počtu Ukrajinců v ČR a vývojem HDP v ČR jsem formuloval takto: „*Hodnota hrubého domácího produktu ČR statisticky neovlivňuje počet Ukrajinců v zemi.* Pomocí statistického programu jsem vyhodnotil, zdali mezi oběma proměnnými je dostatečně významný vztah, kterým bych mohl nulovou hypotézu zamítnout. Vypočtená hodnota p -value byla menší než 0,05 (Obrázek 3), což mi umožnilo zamítnout nulovou hypotézu a provést regresní analýzu. Analýzou jsem získal rovnici, ve které byla hodnota indexu determinace $R-sq = 0,9236$. Tuto hodnotu lze interpretovat tak, že počet Ukrajinců v ČR lze vysvětlit z 92,63 % vývojem HDP v ČR.

Na rozdíl od předchozí proměnné, vývoj HDP v ČR vykazuje i prostým pohledem na graf regresního modelu větší závislost počtu Ukrajinců v ČR na vývoji českého HDP. Tato interpretace grafu je potvrzena i hodnotou indexu determinace $R-sq$.

Ukazatel HDP je ale tak všeobšáhly, že by zde bylo nutné udělat mnohem detailnější analýzu tohoto ukazatele, rozložit ho na dílčí celky a ty porovnat s počtem Ukrajinců tak, abychom zjistili, která část HDP má majoritní vliv na závisle proměnnou.

Obrázek 3 Výsledky statistické analýzy pro X_2 – HDP v ČR

Zdroj: vlastní výpočty v Minitab® 19.2

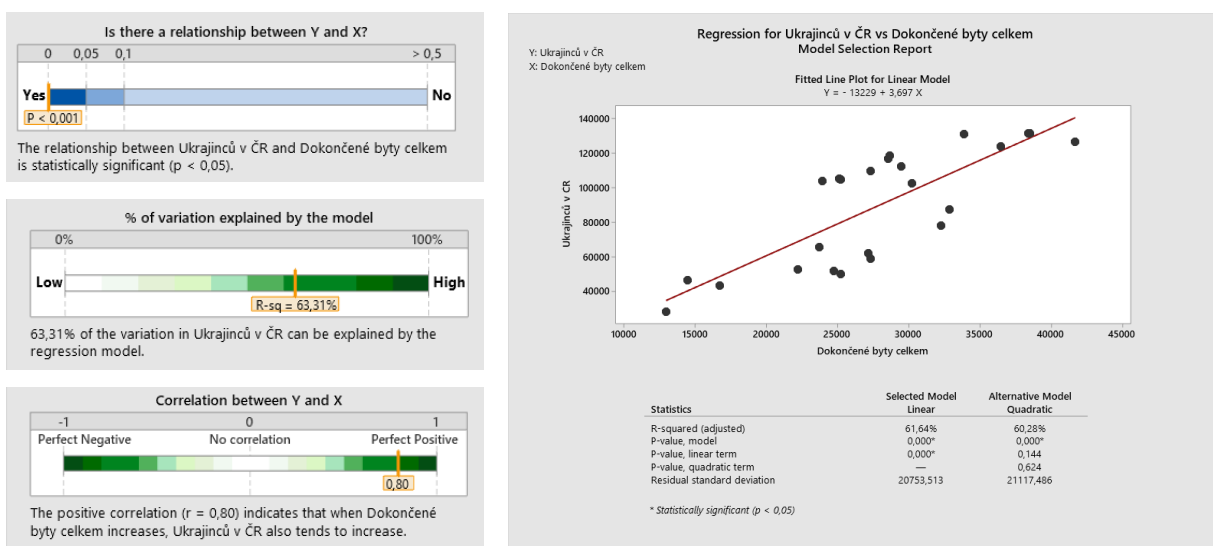
Vztah mezi dokončenými byty v ČR a počtem Ukrajinců v České republice

Nulovou hypotézu pro tento vztah jsem formuloval „Počet nově dokončených bytů v ČR statisticky neovlivňuje počet Ukrajinců v zemi“. Nejdříve jsem opět vyhodnotil vzájemný vztah proměnných. Vypočtená hodnota p -value byla menší než 0,05 (Obrázek 2), což mi umožnilo zamítnout nulovou hypotézu a provést regresní analýzu. Analýzou jsem získal rovnici, ve které byla hodnota indexu determinace $R-sq = 0,6331$. Tuto hodnotu lze interpretovat tak, že počet Ukrajinců v ČR ovlivňuje z 63,31% bytová výstavba v ČR.

Počet dokončených bytů vykazuje nejmenší souvislost s počtem Ukrajinců v ČR. A to i přesto, že nejvíce Ukrajinců je zaměstnáno právě ve stavebnictví. Slabou stránkou časové

řady „počet dokončených bytů“ je, že pracuje s termínem dokončení (=kolaudace) bytů, což je často až několik měsíců poté, co je potřeba stavebních dělníků. Tento několikaměsíční posun může být důvodem, proč vztah obou proměnných není významnější.

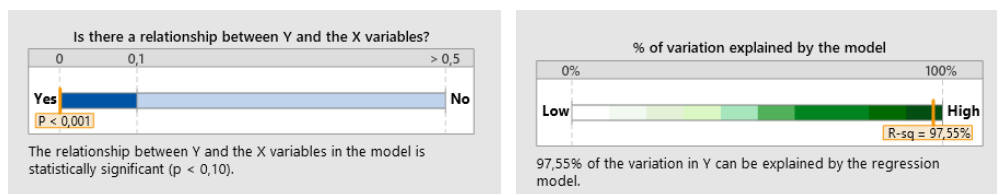
Obrázek 4 Výsledky statistické analýzy pro X_3 – počet dokončených bytů v ČR

Zdroj: vlastní výpočty v Minitab® 19.2

Jelikož při rozhodování o emigraci působí na migranty různé push pull faktory zároveň, jejich působení nelze oddělit. A proto i tuto skutečnost je třeba ve výpočtu zohlednit. K tomuto výpočtu jsem použil mnohonásobnou (vícenásobnou) lineární regresi. Lineární závislost proměnných jsem měl již prokázanou, a tak jsem přistoupil přímo k výpočtu. Stejně jako u jednoduché lineární regrese si nejdříve stanovil nulovou hypotézu „*Hodnoty HDP, průměrná hrubá mzda ani počet dokončených bytů nemají statistický vliv na počet Ukrajinců v zemi.*“ Po prověření vztahu mezi nezávisle proměnnými X_1 , X_2 , X_3 a závisle proměnnou Y jsem dostal p -value nižší než 0,05, tj. mohl jsem potvrdit, že vztah závisle proměnné a nezávisle proměnných je statisticky významný. Nedůležitější výsledek je pak pro nás hodnota indexu determinace, která vychází $R-sq = 0,9755$. Indext nám říká, že 97,55 % hodnot Y (počet Ukrajinců v ČR) může být vysvětleno regresním modelem, tj. kombinovaným vlivem nezávisle proměnných.

Obrázek 5 Výsledky mnohonásobné lineární regrese X_1 , X_2 , X_3

Zdroj: vlastní výpočty v Minitab® 19.2

2.3.3 Závěry statistické analýzy

Hlavním výsledným ukazatelem provedené statistické analýzy byly hodnoty indexu R^2 . Ve všech případech provedených regresních analýz byl ukazatel R^2 vysoký. Závěr této analýzy tedy nasvědčuje závislosti závisle proměnné Y (počet Ukrajinců v ČR) na nezávisle proměnných X_1 , X_2 , X_3 . Musíme mít však na zřeteli, že i statisticky významný vztah, který se mi podařilo prokázat, neindikuje kauzalitu vztahů X_{1-3} na Y.

Největší závislost změn počtu Ukrajinců v ČR moje analýza indikuje na vývoji českého hospodářství měřeného ukazatelem HDP. Tato závislost lze interpretovat tak, že při růstu ekonomiky vznikají nová pracovní místa. S ohledem na strukturu českého hospodářství patří tato nová pracovní místa mezi nízkokvalifikované pozice, a tudíž vhodné pro zahraniční pracovníky, zejména ze zemí s nižší hospodářskou a mzdovou úrovní, než má Česká republika. Tedy i z Ukrajiny.

Změna průměrné mzdy ukazuje o něco nižší vliv na počty Ukrajinců v ČR. Toto může být vysvětleno tím, že průměrná mzda v ČR je pro Ukrajince zajímavá i bez jejího růstu, resp. i v případě poklesu by pravděpodobně nedešlo k poklesu počtu Ukrajinců. Což v případě poklesu HDP by se pravděpodobně stalo vlivem snížení průmyslové produkce a vlivem útlumu ve stavebnictví vedoucí k snížení počtu pracovních příležitostí.

Třetí z faktorů, který jsem podrobil analýze, byl faktor pracovních příležitostí v ČR. S ohledem k tomu, že přes 40% Ukrajinců v ČR v roce 2011 pracovalo ve stavebnictví, rozhodl jsem se faktor pracovních příležitostí vyjádřit daty ze stavebního sektoru, konkrétně počtem dokončených bytů ve sledovaném období. Analýza ukázala nízkou závislost změny

počtu Ukrajinců na počtu dokončených bytů. Zde se nabízí několik vysvětlení. Podíl Ukrajinců ve stavebnictví se mohl od roku 2011 snížit (například na úkor zvýšení jejich podílu ve výrobním odvětví, které od roku 2011 rostlo a nabízelo dobře placené pracovní příležitosti) a tudíž růst ve stavebnictví vyjádřený růstem počtu dokončených bytů by neměl tak velkou váhu na změnu počtu Ukrajinců. Dalším vysvětlením může být již zmíněný časový rozdíl mezi potřebou dělníků na stavbě bytu a datem dokončených, resp. zkolaudovaných, bytů. Třetím vysvětlením může být i to, že počet dokončených bytů není vhodně zvolená datová řada pro vyjádření faktoru „dostatek pracovních příležitostí“.

Provedené analýzy v praktické části mé práce se ukazují, že migrace Ukrajinců do České republiky by mohla být motivována růstem hospodářství české ekonomiky. Ta skýtá mnoho pracovních příležitostí v těch sektorech hospodářství, kde je silná poptávka po méně kvalifikovaných pracovnících a kde nabídka domácího pracovního trhu je zcela nedostatečná (zejména stavebnictví). Tyto četné pracovní příležitosti jsou zároveň pro Ukrajince atraktivně ohodnoceny s porovnáním se mzdou na Ukrajině.

Výsledky mnou provedené analýzy potvrzují závěry průzkumů Evropské komise a Mezinárodní organizace pro migraci z let 2017, resp. 2019.

2.3.4 Nástin možného vývoj ukrajinské migrace do České republiky

Lze předpokládat, že i další vývoj ukrajinsko-české migrace budou ovlivňovat faktory, které ovlivňují tuto migraci již nyní. Jedná se tedy zejména o faktory hospodářské – jak na straně Ukrajiny, tak na straně České republiky. Pokud bude pokračovat rekordně nízká míra nezaměstnanosti v České republice pod ca 5 % a bude doprovázena hospodářským růstem, bude poptávka po pracovní síle v ČR nadále přetrvávat.

Pouze nebývalý pozitivní hospodářský rozvoj na Ukrajině, který by provázelo dostatečné množství dobře placené práce, by mohlo snížit nabídku ukrajinských pracovních sil.

Dalším důležitým faktorem, který již ukázal v minulosti svojí relevanci, je míra podpory vstupu cizinců a pracovníků z třetích zemí na území České republiky. S ohledem na nedostatek pracovních zdrojů se zpřísnění podmínek zatím neočekává.

Dalším možným faktorem je politická situace na Ukrajině. Při rozšíření válečného konfliktu z východu Ukrajiny dále na západ nebo z důvodu jiné vážné eskalace s Ruskem by i toto mohl mít vliv, který by do České republiky (i díky již existujícím migračním sítím) přivedl zvýšené množství Ukrajinců.

Přestože pracovní migrace tvoří majoritu migrujících Ukrajinců, může částečně ovlivnit počet Ukrajinců v ČR i meziuniverzitní spolupráce mezi Ukrajinou a Českem. Při zvýšené podpoře by mohlo dojít k větším migračním pohybům mezi oběma státy.

Mezi další možné faktory s potenciálem ovlivnit pozitivně či negativně z pohledu dlouhodobého časového horizontu množství migrantů z Ukrajiny na území České republiky patří vstup Ukrajiny do EU, možnost Ukrajinců pracovat v zemích EU bez pracovního povolení, výrazná změna relevantních právních předpisů, ochranná opatření jednotlivých států nebo demografický vývoj jednotlivých zemích.

3 Závěr

Předmětem zkoumání této práce byla ukrajinská migrace do České republiky. Cíl, který jsem si stanovil, byl definovat a zanalyzovat určující faktory migrace. Hlavní výzkumná otázka byla zaměřena na určení faktorů a na zjištění, který z nich má zásadní vliv na změny počtu migrantů z Ukrajiny v České republice. Tento výzkum jsem se rozhodl provést pomocí statistických metod.

Nemalá část předkládané práce je věnována popisu zvolenému postupu práce. Klíčovou součástí mé práce je použití lineární regrese, a tak jsem se v teoretické části obsáhleji věnoval i základům regresní analýzy. Literatura a teoretická část se zaměřují na teoretický rámec migrace včetně definice základních pojmů, se kterými jsem pracoval.

V praktické části práce jsem se nejprve zaměřil na vývoj migrace v Československu a České republice. Velmi krátký nástin této problematiky podpořený daty zpracovanými v grafech ukázal, že po 2. světové válce bylo Československo spíše emigrační zemí. Imigrace byla velmi nízká a v zásadě řízená vládnoucím režimem. Vše se však změnilo po roce 1989, resp. 1993, kdy se začalo množství cizinců významně zvětšovat. Národnostní složení imigrantů se též v čase vyvíjelo a měnilo. Od roku 2003 je nejpočetnější národnostní menšinou v České republice obyvatelstvo původem z Ukrajiny. I přesto, že počet imigrantů neustále roste, patří Česká republika k těm zemím Evropské unie, které mají jeden z nejmenších podílů cizího obyvatelstva na svém území.

Imigrace z Ukrajiny je fenoménem nejen pro Českou republiku, ale též pro Polsko, Německo či Itálii. Všechny tyto země evidují dlouhodobě značný počet ukrajinských imigrantů. Na základě několika studií bylo prokázáno, že zdrojem této „západoevropské“ migrace jsou primárně oblasti západní Ukrajiny. V případě České republiky je imigrace z těchto oblastí daná i historickým vývojem a vztahem těchto oblastí k českým zemím.

Migrace z Ukrajiny do českých zemí lze rozčlenit do čtyřech fází, resp. vln. Poslední z nich je právě probíhající – vlna migrace po roce 1990. Příčinou aktuálních migračních pohybů je zejména neuspokojivý politický a hospodářský vývoj na Ukrajině. Vývoj ukrajinské ekonomiky, hodnota ukrajinské měny, reálný růst mezd nebo i bezpečnostní situace v zemi

zůstává rozhodně za očekáváním ukrajinského obyvatelstva, a tak pracovní emigrace je pro mnoho z nich nutností.

Hlavním cílem práce pak bylo určit rozhodující faktory, které vedou Ukrajince k emigraci do České republiky. Postupoval jsem dle vytvořeného postupu a přes tvorbu push pull modelu, výběrem těch faktorů, které byly označeny již existujícími výzkumy jako ty nejvýznamnější, jsem přistoupil k výběru dat vyjadřující vybrané faktory a následně ke statistické analýze. Určující faktory ovlivňující emigraci z Ukrajiny jsem čerpal z dat z let 2017 (zpráva Evropské komise) a 2019 (zpráva Mezinárodní organizace pro migraci). Nejdůležitějšími pull faktory jsou rozdíly ve mzdách na Ukrajině a v České republice, pozitivní vývoj hospodářství v ČR a možnost nalezení zaměstnání v České republice.

Provedená analýza naznačuje, že změna počtu Ukrajinců v České republice souvisí s pozitivním vývojem českého hospodářství, s četnými pracovními příležitostmi v České republice a s možností vyššího výdělku. Tyto závěry tak nejsou překvapivé, resp. potvrzují výsledky zmíněných průzkumů Evropské komise a Mezinárodní organizace pro migraci.

Věřím, že tato práce svým výsledkem a způsobem práce se socio-ekonomickými daty může poskytnout návod k obdobným výzkumům.

4 Seznam použitých zdrojů

Primární zdroje

Český statistický úřad. *Cizinci a jejich podíl na obyvatelstvu ve vybraných zemích EU* [online].

Publikováno 20.8.2018 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/documents/11292/37782421/c00R01_2017.xlsx/0b3b1844-1211-423d-905c-32d45b7958d7?version=1.0

Český statistický úřad. *Data – cizinci v ostatních zemích EU* [online]. Publikováno 8.10.2018 [cit.

2020-02-27]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/data-a-grafy-cizinci-v-ostatnich-zemich-eu>

Český statistický úřad. *Data – počet cizinců* [online]. Publikováno 8.6.2020 [cit. 2020-04-19].

Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu

Český statistický úřad. *Trvale a dlouhodobě usazení cizinci v ČR v letech 1985 - 2018* [online].

Publikováno 7.5.2019 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/documents/11292/27320905/c01R03_2018.xlsx/500b3bbf-5fc0-47ef-a07c-d55ac617f104?version=1.0

European Commission Knowledge Centre on Migration and Demography. *Migration profile*

Ukraine End 2017 [online]. Publikováno 11-2018, [cit. 2020-03-17]. Dostupné z:

https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC117966/mp_ukraine_2019_online.pdf

International Organisation for Migration. *Migration in Ukraine Facts & Figures 2011* [online].

Publikováno 09-2011 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z:

<https://www.iom.int/jahia/webdav/shared/shared/mainsite/activities/countries/docs/Ukraine/Migration-in-Ukraine-Facts-and-Figures.pdf>

International Organisation for Migration. *Migration in Ukraine Facts & Figures 2016* [online].

Publikováno 2016 [cit. 2020-03-06]. Dostupné z:

http://iom.org.ua/sites/default/files/ff_eng_10_10_press.pdf

International Organisation for Migration. *Survey on migration and human trafficking in Moldova,*

Belarus, Ukraine and Georgia, 2019 [online]. Publikováno 2020, [cit. 2020-03-18]. Dostupné z:

http://iom.org.ua/sites/default/files/iom_regional_ct_survey_2019_eng_print.pdf

Kurzy.cz. *Průměrný evidenční počet zaměstnanců ČR celkem* [online]. Publikováno 2020 [cit. 2020-07-19]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/cnb/ekonomika/osob-ctvrtletni-data/cr-celkem/>

State Statistics Service of Ukraine documents publishing. *Average monthly wages of regular employees by region (1995-2019)* [online]. Poslední aktualizace 5.3.2020, [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: https://ukrstat.org/en/operativ/operativ2006/gdn/prc_rik/prc_rik_e/dszpR_e.htm

The World Bank. *GDP per capita – Ukraine* [online]. Publikováno 2020, [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=UA>

The World Bank. *Ukraine* [online]. Publikováno 2020. [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/country/ukraine>

United Nations. *Ukraine map no. 3773 rev 6* [online]. United Nations, 2014. [cit. 2020-07-21]. Dostupné z: <https://www.un.org/Depts/Cartographic/map/profile/ukraine.pdf>

Velvyslanectví Ukrajiny v České republice. *Ukrajinci v českých zemích, Velvyslanectví Ukrajiny v ČR* [online]. Publikováno 24.8.2012, poslední aktualizace 20.2.2019 [cit. 2020-01-27]. Dostupné z: <https://czechia.mfa.gov.ua/cs/partnership/361-ukrajinci-v-chehiji>

Sekundární zdroje

BLINDER, Scott, ANDERSON, Bridget. *Who Counts as a Migrant? Definitions and their Consequences* [online]. Publikováno 10.7. 2019 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: <https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/briefings/who-counts-as-a-migrant-definitions-and-their-consequences/>

DRBOHLAV, Dušan, JAROSZEWICZ, Marta, SEIDLOVÁ, Markéta, ČERMÁKOVÁ, Dita (editors). *Monitoring of migration data and policy changes conducted in Ukraine, Poland, Czechia and Slovakia: (September 2015-June 2016)*. 1. vydání. Praha: Karlova Univerzita, Fakulta sociálních věd, 2016. ISBN 9788074440472

Centre for Economic Strategy. *Ukrainian Economic Migration* [online]. CES, 2018. [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2019/06/migration_pres.pdf

DRBOHLAV, Dušan, JAROSZEWICZ, Marta (editors). *Ukrainian migration in times of crisis: forced and labour mobility*. 1. vydání. Praha: Karlova Univerzita, Fakulta sociálních věd, 2016. ISBN 9788074440489

DRBOHLAV, Dušan. *Ukrajinská pracovní migrace v Česku Migrace - remittance - (rozvoj)*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2015. 284 s. ISBN 9788024629957

DRULÁK, Petr. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. 1. vydání. Praha: Portál, 2008. 256 s. ISBN 9788073673857

DRBOHLAV, Dušan, UHEREK. *Reflexe migračních teorií* [online]. [cit. 2020-07-06]. Dostupné z: <https://web.natur.cuni.cz/~ksgrrsek/illegal/clanky/Uherek-Teorie.pdf>

ERŐSS, Ágnes, KARÁCSONYI, Dávid. *Discovering migration between Visegrad countries and Eastern Partners* [online]. Budapešť: HAS RCAES Geographical Institute, 2014. [cit. 2020-03-11]. ISBN: 978-963-9545-44-1. Dostupné z: https://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/agnes_cross_david_karacsonyi_-_discovering_migration_between_visegrad_countries_and_eastern_partners.pdf

FEDYUK, Olena, KINDLER Marta. *Ukrainian Migration to the European Union: Lessons from Migration Studies* [online]. 2016. Springer International Publishing AG Switzerland. 230 s. ISBN 978-3-319-41776-9. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <https://www.springer.com/gp/book/9783319417745>

HENIG, David. *Transnacionalismus Antropoweb* [online], 2-3/2007, str. 35-41. Plzeň: Katedra Antropologických a historických věd při FF, ZČU [cit. 2020-07-06]. ISSN 1801-8807. Dostupné z: http://www.antropoweb.cz/webzin/achive_old/webzin_2-3_2007/AntropoWEBZIN%202-3_2007.pdf

JAROSZEWICZ, Marta. *The migration of Ukrainians in times of crisis* [online]. Varšava: Center of Eastern Studies. Publikováno 19.10.2015 [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2015-10-19/migration-ukrainians-times-crisis#_ftnref5

KOČÍ, Petr, CIBULKA, Jan, FREIDINGEROVÁ, Tereza. *Interaktivní grafika ke století republiky: žádná lidská činnost neformovala naši zemi víc než migrace* [online]. Publikováno 26.10.2019 [cit. 2020-05-16]. Dostupné z:

https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/data-interaktivni-mapa-100-let-ceskoslovenska_1810260711_cib

KUČERA, Milan. *Populace české republiky 1918-1991*. [online] 1. vydání. Praha: Česká demografická společnost Sociologický ústav Akademie věd ČR. 198 s. ISBN 80-901674-7-0
Dostupné z: <https://www.czechdemography.cz/res/archive/001/000177.pdf?seek=1466618243>

ROUBÍČEK, Vladimír. *Úvod do demografie*. 1. vydání. Praha: CODEX Bohemia, 1997. 348 s. ISBN 80-85963-43-4

SANDERSON, M., STRIELKOWSKI, W., HLUŠTÍKOVÁ, K. Ukrajinská pracovní migrace v české republice: odliv mozků a existence strukturálních kanálů. *Politická ekonomie* [online], 4/2014, str. 542-559. [cit. 2020-05-06]. Dostupné z: <https://polek.vse.cz/pdfs/pol/2014/04/06.pdf>

UHEREK, Zdeněk. *Migrace: historie a současnost*. 1. vydání. Ostrava: Občanské sdružení PANT, 2016. 143 s. ISBN 9788090594296